TÜRK SİNEMATEK DERNEĞİ - İSTANBUL
P. K. 307 BEYOĞLU
TEL. : 49 87 48

filim 72

SAYI : 21
MAYIS

FİLİM GÖSTERİLERİ

LUCHINO VISCONTI TOPLU GÖSTERİSİ /

— **TUTKU / OSSESSIONE / Luchino Visconti 1942** («Ossessione» Milano'lu aristokrat bir aileden gelen Visconti'nin müzik ve resimle ilgisi, tiyatro eğitimi ve Jean Renoir'in yanında üç filimlik bir yönetmen yardımcılığından sonra, 36 yaşında yaptığı ilk filmidir. Welles'in ikinci önemli yapıtı «Muhteşem Ambersonlar»ı çevirdiği yılda bambaşka koşullar içinde Amerikalı yazar James Cain'in «Postacı Kapıyı İki Kere Çalar» adlı polisiye romanından çok özgür bir uyarlama çıkaran Visconti, başıboş bir adamın, yanında kaldığı hancının mutsuz karısıyla olan ilişkilerini anlatır. Serseri Gino ile Giovanna yaşlı hancıyı öldürürler ama sonraki birlikte yaşamlarında huzursuzluktan kurtulamazlar; sonuç trajik olur...«Ossesione» «bağlılık» temasını işlemektedir. Gino'nun «tutku»su temelde buna dayanır; Giovanna nınki de öyle... Visconti onlara karşı Gino'nun tam bir «bağsızlık»ı sürdüren derbeder İspanyol arkadaşını çıkarır... Faşizm yıllarının İtalya'sında çevrilen, fuhuş ve yoksulluk sahneleri yüzünden faşist sansürce yasaklanan, sonradan bizzat Mussolini'nin emriyle serbest bırakılan filim, konusundan çok, Visconti'nin Renoir'den gelen natüralist sinema etkilerini yansıtması, ustalıklı mizanseni, boş meydanları, cıvıl cıvıl sokakları, tozlu yolları, kumlukları, panayırları, bu doğal dekor önünde alt tabakadan yoksul, ezik, iki büklüm insan yüzlerini göstermesiyle önem taşımış; savaş sonrası İtalyan «Yeni-Gerçekçilik» akımının yol gösterici yapıtlarından sayılmıştır. Ayr. bkz. Filim 70, sayı 6; Filim 71, sayı 14. Oy. / Massimo Girotti, Clara Calamai, Juan de Landa, Elio Marcuzzo. Süresi / 112 dakika.)

— **YER SARSILIYOR / LA TERRA TREMA / Luchino Visconti 1948** (Visconti'nin ve İtalyan «Yeni-Gerçekçilik»inin en önemli yapıtlarından olan ve Türkiye'de ilk kez gösterilen «Yer Sarsılıyor», sömürülen Sicilyalı balıkçıların destanını anlatmaktadır. Visconti, savaş sonrası İtalyan edebiyatındaki «verismo» akımının kurucusu Giovanni Verga'nın «I Malavoglia» (Malavoglia Ailesi) romanından «La Terra Trema» adıyla üç filim uyarla-

ması çıkarmak istemiş; oysa ancak Sicilyalı balıkçılarla ilgili bu birinci bölümü sinemalaştırabilmiştir. — Verga, öteki iki bölümde, bir köylü ve bir işçinin yaşam savaşını dile getirmiştir — «Yer Sarsılıyor», ağaları tarafından sömürülen ve bunun bilincine varıp direnen, sonunda ise korkunç bir yenilgiye uğrayan Aci Trezza'lı bir balıkçı ailesinin ve özellikle oğul Ntoni Valastro'nun öyküsünü ele alırken (ki Visconti'nin Ntoni'si, Renoir'in Toni'siyle birçok benzerlikler gösterir) genel bir toplum eleştirisine de ulaşmakta ve yenilgi karşısında «dayanışma»yı önermiş olmaktadır. «Yer Sarsılıyor» bir toplumsal gerçeği, bütün yüzleriyle gösteren sinema tarihinin «büyük» eserlerinden biridir. Visconti'nin sinema dili, Flaherty'yi anımsatan «lirik bir destan» özelliği taşımakta, öte yandan Ayzenştayn'ı anımsatan derin ve çarpıcı bir görüntü yapısı getirmektedir. 1948 Venedik Film Festivali'nde bir özel ödül kazanan «Yer Sarsılıyor», İngiliz Sight and Sound dergisinin 1962'de yaptığı «Dünyanın En İyi 10 Filmi» soruşturmasında da 9. luğu elde etmiştir ve Viscontl'nin «Dünyanın En İyi Fiilmleri» arasına girebilen tek filmidir. Ayrıca açıklama verilecektir. Ayr. bkz. Yeni Sinema, sayı 5. Oy. / Aci Trezza balıkçıları. Süresi / 150 dakika.)

— **GÜNAHKÂR GÖNÜLLER / SENSO / Luchino Visconti 1954** (Visconti, «Leopar»ın başlarındaki plebisit bölümüyle, yeni liberal düzenin, burjuva sınıfının tarih sahnesine çıkışını haberler. Yıl 1860'dır... «Senso»da ele alınıp temeline oturtulmayan tarihsel olaylar ise 1866'ya aittir. «Senso»da «Leopar aristokrasisi» çökmüştür. Bir kalıntı olan Kontes Livia Serpieri'nin öyküsü anlatılır. İtalya'da birlik kurma çabası devam ederken, Custozza'da Avusturyalılara karşı yenilgiye uğranılır. Bu aslında aristokrat sınıfın yenilgisidir. Ardından Avusturyalılara karşı gizli bir direniş hareketi halk arasında başgösterir. Filmin ilk opera sahnesi bunu ortaya koyar... Visconti, başta kurtuluş için direnişçilere yardım eden, sonradan ise aşık olduğu korkak Avusturyalı subay Franz uğruna bütün değerlerini terkeden Kontes Serpieri'nin dramından toplumcu bir analize ulaşmış olmaktadır... «Senso» bir başeser değilse bile Visconti için önemli bir basamak taşı, «Leopar»a giden bir yoldur. Visconti, Camillo Boito'nun bir öyküsünden yola çıkarak. 1866 Venedik'ini ve Kontes Serpieri'nin öyküsünü anlatırken, estetik yönden zirveye ulaşmakta, tiyatro deneylerinin de etkisiyle mizanseni son derece güçlü, çarpıcı, barok bir sinema eseri vermektedir. «Senso»nun bir «ciné-opéra »niteliği taşıdığı söylenebilir. Renkli. Ayrıca özet verilecektir. Oy. / Alida Valli, Farley Granger, Massimo Girotti. Süresi / 115 dakika.)

— **BEYAZ GECELER / LE NOTTI BIANCHE / Luchino Visconti 1957** (Dostoyevski'nin ünlü uzun hikâyesi «Beyaz Geceler»inin, konusu St. Petersburg'dan çağının İtalya'sına, Livorno kentine uyarlanmış sineması. 1957 Venedik Film Festivali'nde Satyajit Ray'ın «Aparajito»sunun ardından ikincilik ödülü «Gümüş Aslan»ı kazanan Visconti'nin bu ünlü uyarlaması, ninesiyle donuk. silik bir yaşam sürdüren ve gidip dönmeyen sevgilisinin hayaliyle oyalanan genç, romantik Natalia'nın, tesadüfen tanıştığı, kendisi gibi romantik. idealist ve yalnız bir genç olan Mario ile geçirdiği üç günü anlatmaktadır Bu üç günün ardından eski sevgili çıkagelecek, çekingen Mario kendini bir fahişe ile denerken, Natalia düşlerindeki adamia yeni bir yaşama geçecektir.. «Natalia ile geçirilen düşsel saatleri çok sevmiştim» diyen Visconti, «Beyaz Geceler»de Dostoyevski'yi zorlayarak, kişilerinin evrenini tüm yönleriyle açmakta ve düşle gerçeğin karşıtlığını ortaya koymaktadır. Filim, dekorları, görüntüleri, müziği, ve özellikle Natalia'yı canlandıran Maria Schell'in oyun gücüyle sarsıcı, etkileyici bir yapıttır. Ayrıca özet verilecektir. Oy. / Maria Schell, Marcello Mastroianni, Jean Marais, Clara Calamai. Süresi / 89 dakika.)

— **DÜŞMAN KARDEŞLER / ROCCO E I SUOI FRATELLI / Luchino Visconti 1960** (Visconti'nin 1960 Venedik Film Festivali'nde Cayatte'ın «Ren Geçidi» nin ardından «ikincilik» ve «jüri özel ödülü»nü alan ünlü filmi «Düşman Kardeşler», güneyden, büyük kent Milano'ya göçen bir köylü ailesi bireylerinin buradaki yaşam kavgalarını anlatmaktadır. Visconti, «büyük kentin eziciliği» türünden beylik bir formülü reddederek, güneyli köylü karakter yapısının «büyük kent» karşısındaki durumunu, çatışmalı bir biçimde ortaya koymakta, güneylinin «inatçılığını», Simone'de dengesiz, maddeci bir yaşantı-Nadia tutkusu; Rocco'da kararlı, oysa özentili ve koruyucu bir tavır; Ciro'da uzlaşmacılıkla göstermekte, küçük Luca'nın durumunu ise geleceğe açık bırakmaktadır. Visconti, uyumsuzluğu ile yavaş yavaş çöken ve cinayet işleyen Simone gibi, onu sürekli olarak İsa'cı bir davranışla koruyan, kurtulacağına inanan ve ona yardım eden Rocco'ya da acıyarak bakar; onları anne Rosario ile birlikte geriye dönük bir anlayışın temsilcileri olarak tanıtlar. Gene büyük kente göçmüş bir ailenin kurban bireyi olan fahişe Nadia ise erkeklerden daha akıllı ve özgürdür. «Düşman Kardeşler» ruhbilimsel ve toplumsal temelleri olan karmaşık bir ilişkiler bütününün, usta bir mizansen ve oyuncu yönetimi, başarılı bir görüntü çalışması ile verildiği, olgun, tutarlı ve unutulmaz etkiler bırakan bir yapıttır. Ayr. bkz. Filim 70, sayı 4; Filim 71, sayı 13. Oy. / Alain Delon, Renato Salvatori, Annie Girardot, Katina Paxinou, Claudia Cardinale. Süresi / 190 dakika.)

— **LEOPAR / IL GATTOPARDO Luchino Visconti 1963** (Visconti'nin 1963 Cannes Film Festivali «Büyük Ödül»ünü kazanan bu dev filmi, «Senso»da anlatılan olayların altı yıl öncesini ve İtalyan Birliği'nin kurulması için millî kahraman Garibaldi'nin Sicilya'dan kuzeye doğru yürüdüğü günleri karşımıza çıkarıyor. Visconti, Kont Giuseppe Tomasi di Lampedusa'nın romanını bir hayli değiştirerek uyarlıyor ve özellikle Salina Prensi Don Fabrizio'nun yani «Leopar»ın dramı üzerinde duruyor. Visconti, bir aristokrat olarak, Prensin iç dünyasını ve değişen düzen karşısındaki tavrını son derece başarılı veriyor, sonuç olarak kendini anlatmış oluyor. Salina Prensi, Garibaldi askerlerinin tüfek seslerinde, çatırdayan kendi sınıfını, aristokrasiyi her an sezebiliyor; tarihin kaçınılmaz gelişimi karşısında yenilgiyi sürekli olarak hissediyor; plebisitte olumlu oy kullanıyor; Garibaldi'cilere katılan yeğeni Tancredi'nin belediye başkanının kızı Angelica'yla birleşmesine izin verebiliyor; filmin sonunda Pantoleone sarayındaki baloda Angelica'yla dans ederek zamana karşı yenilgisini kabulleniyor; soyluların arasına karışan burjuvaları görebiliyor; karanlık sokaklarda «Senso»nun Kontes Serpieri'sini anımsatan bir biçimde ağır ağır kayboluyor... Visconti «Leopar»da, «tarihsel gerçekçilik»te zirveye ulaşıyor. Konunun sağlamlığı ve Visconti'nin tek kelimeyle «mükemmel» mizanseni, «Leopar»ı büyük bir sinema eseri düzeyine getiriyor. Renkli. Ayr. bkz. Yeni Sinema, sayı 5; Filim 71, sayı 13. Oy. / Burt Lancaster, Alain Delon, Claudia Cardinale, Paolo Stoppa. Süresi / 185 dakika.)

— **BÜYÜK AYI'NIN SOLUK YILDIZI / VAGHE STELLE DELL'ORSA — SANDRA / Luchino Visconti 1965** (Visconti'nin «Leopar»ın ardından, soylu sınıfın tarih sahnesinden çekilişi ve yerini burjuvaziye terkedişindeki dramı, bu filminde, daha önce Losey ve Maselli gibi yönetmenlerin yaptıkları türden bir ailenin öyküsünü anlatarak ortaya koyduğunu görüyoruz. Eski bir Etrüsk kenti olan Volterra'da, simgesel bir anlam taşıyan uçurumun yamacında, çökmeğe mahkûm bir evde, birkaç soylu kalıntısının, yozlaşan, kaybolan değerleriyle birlikte yokoluşlarını gösteriyor. Visconti. Musevî bir bilgin olan kocası, bir Nazi kampında ölen yaşlı ve hastalıklı anne, ailenin mallarını yöneten burjuva Gilardini'nin metresi olmuş; 23 yaşındaki kızı Sandra, iki yıl önce İsviçre'de okurken, geri kalmış ülkelerin sorunlarını inceleyen bir örgütte görevli 35 yaşındaki Amerikalı Andrew'le tanışmış ve evlenmiştir. Dram, Sandra'nın 22 yaşındaki erkek kardeşi yazar Gianni'nin eve gelişiyle başlar. Gianni, Sandra'ya gizli, onulmaz, yasak bir sevgi duymaktadır. Bu tensel bir isteği de peşisıra getirir. Evde çatışmalı bir ilişkiler zinciri kurulur, gelişir... «Sandra» Visconti'nin sanatını,

enine boyuna belirleyen, en önemli filimlerinden biridir. Murnau'nun «Son Adam»ı gibi filimlerin etkilendiği «Kammerspiele-Oda Tiyatrosu»ndan yararlandığını söyleyen Visconti, mekânı, dekorları, kişi ilişkilerini verişindeki anlamlı sahne düzenleri ile yokolan bir sınıfın dramını «Leopar»ın tersine, gösterişsiz, renksiz, boğucu bir atmosfer çizerek, ustaca yansıtmaktadır. Ayrıca özet verilecektir. Oy. / Claudia Cardinale, Jean Sorel, Michael Craig, Marie Bell, Renzo Ricci.)

— **YABANCI / LO STRANIERO / Luchino Visconti 1967** (Visconti'nin Albert Camus'ün tanınmış romanı «Yabancı»dan yaptığı sinema uyarlaması için, ön ceki filimlerine göre «zayıf» diye bir niteleme yapılabilse bile, kendi bütünlüğü içinde belirli bir sinemasal değer taşıdığı ileri sürülebilir. Visconti, Cezayir'de, günlük rutin uğraşları içinde, her çeşit aşama önerisine karşı çıkarak (müdürünün terfî ve sevgilisinin evlenme önerileri gibi) ilkel ve duygusuz bir yaşam süren küçük memur Mersault'nun evrenini, Camus'ye birşey eklemeden, ona bütünüyle bağlı kalarak sinemalaştırmıştır. Mersault, yine bilinçsizce, adeta içgüdüleriyle, hayvanca bir cinayet de işledikten sonra yargılanacak ve kendisini savunmadan cezalandırılacaktır. Neden? Niçin? Bu Camüs'nün evrenidir. Onun kendi de dahil herşeye «yabancılaşmış», insan-dışı kahramanıdır. Visconti'nin yönetiminde Mastroianni'in bu kahramanı ne denli başarıyla canlandırdığı tartışılabilir... Visconti'nin sineması, romandaki «kelime» lerle felsefî derinlik kazandırma olanağından yoksun olmanın getirdiği tıkanıklığın ve romanın tadından uzak düşmenin yanında, kendi yarattığı görüntüsel evrenle, Mersault'nun öyküsünü yeniden kurmakta, aynı yabancılaştırmayı yeniden hissettirmektedir. Renkli. Ayrıca özet verilecektir. Oy. / Marcello Mastroianni, Anna Karina, Georges Wilson, Bernard Blier. Süresi / 104 dakika.)

ALBERTO LATTUADA TOPLU GÖSTERİSİ /

— **ACIMAKSIZIN / SENZA PIETA / Alberto Lattuada 1948** (İtalyan Yeni-Gerçekçilik akımının ilginç yapıtlarından biri olan «Acımaksızın», Lattuada'nın da en önemli filimleri arasında sayılır. Lattuada, savaş sonrası İtalya'sının yıkık ve sefil dekoru içinde bir Amerikalı zenci çavuşla bir İtalyan kızının ilişkilerini ele alırken, savaş sonrasının yoksulluğunu, kirli işlerle uğraşarak sivrilmek isteyen fırsatçı tipleri de göstermekte, ayrıca ırk ayrımına karşı da kesin bir tavır takınmaktadır. M. Bardeche - R. Brasillach filim hakkında şunları yazıyorlar: «Filim büyük gazete muhabirlerinin, barışa alışmaya çalışan kanlar içindeki savaş sonrası İtalya'sından verdikleri bulantı verici haberleri anımsatıyor. Kokuşan ve pislik içindeki bir İtalya.

Livorno limanının güzellikleri ve balgam, çiklet, seks kokusu ile dolu bir hava.» «Acımaksızın»da Lattuada, Fransız Şiirsel Gerçekçiliği'nden ve özellikle Marcel Carné'den etkilenmiştir. Filim, gerçekçi, oysa şiirsel ve yalın görüntüler taşır. Ayrıca özet verilecektir. Oy. / John Kitzmiller, Carla del Poggio, Folco Lulli, Giulietta Masina. Süresi / 94 dakika.)

— **BÜYÜK İSYAN / LA TEMPESTA / Alberto Lattuada 1958** (Lattuada'nın filmografisindeki üç klasik Sovyet yazarı uyarlaması arasında ikinci sırayı alan «Büyük İsyan», Puşkin'in «Yüzbaşının Kızı» ve «Pugaçov İsyanının Hikâyesi» adlı iki hikâyesinin bir araya getirilmesinden oluşmuştur. (Lattuada'nın öteki uyarlamaları 1952'de Gogol'dan «Palto» ve 1962'de Çehov'dan «Bozkır»dır.) Filim Çarlık Rusya'sındaki yoksul köylülerin ayaklanmalarını dekor olarak kullanarak, bir yüzbaşı kızı olan Maşa'nın aşk hikâyesini anlatmaktadır. Lattuada, iddialı olmaktan çok ticarî kaygılar güden ve bol bol tâviz veren romantik bir aşk ve serüven filmi yönetmiştir denebilir. «Büyük İsyan», Dino de Laurentiis'in Fransız ve Yugoslavlarla giriştiği bir ortak-yapım'ın sonucu meydana getirilmiş renkli - sinemaskop bir tarihsel filimdir. Lattuada'nın üç klasik Sovyet uyarlaması arasında en zayıfı olanıdır. Renkli. Türkçe altyazılı. Oy. / Silvana Mangano, Goeffrey Horne, Van Heflin, Viveca Lindfors, Vittorio Gassman.)

— **TATLI HAYALLER / I DOLCI INGANNI / Alberto Lattuada 1970** (Lattuada'nın gücünü yitirdiği bir dönemde yaptığı duru, iyi bir sinema dili olan, bir ölçüde tutarlı sayılabilecek filmi «Tatlı Hayaller», 17 yaşında bir genç kız olan Francesca'nın iki erkekle birden ilişki kuruşunu, aşkı tadışını, ve genç kızlık bunalımlarını anlatmaktadır. Ruhbilimsel bir inceleme niteliği de taşıyan filim, 1960 İtalya'sında ve arkadan Türkiye'ye getirildiğinde bizde sansür tarafından «sakıncalı» bulunmuş, sonradan serbest bırakılmıştır. «Tatlı Hayaller», Lattuada'nın Fransız Yeni-Dalga etkilerini de yansıtan bir filmidir. Gabor Pogany'nin siyah-beyaz görüntülerindeki başarısı da dikkati çekmektedir. Türkçe altyazılı. Oy. / Catherine Spaak, Christian Marquand, Jean Sorel.)

— **KAHVE İÇMEĞE BİZE BUYURUN / VENGA A PRENDERE IL CAFFE'DA NOI / Alberto Lattuada 1970** (Lattuada'nın İtalyan görenekleri üstüne eğlentili bir taşlama filmi. Vergi dairesinde çalışan küçük memur Emerenziano, kendisine sıkıcı gelmeye başlayan yaşamını renklendirmek için evlenmeğe karar verir. Mallı mülklü, sürekli bir geliri de olan Tettamanzi aile-

sinin evde kalmış üç kızından birini seçmek ister. Filim, Emerenziano'nun bu serüvenleriyle gelişir. Lattuada'nın son filimlerinden olan «Kahve İçmeğe Bize Buyurun», ticarî kalıplardan pek ayrılmayan, ancak Ugo Tognazzi'nin başarılı oyunuyla kendini kurtaran, sevimli, fakat hafif bir yapıttır. Renkli. Ayrıca özet verilecektir. Oy. / Ugo Tognazzi, Francesca R. Coluzzi, Milena Vukotic, Angela Goodwin.)

— **KIRMIZI, BEYAZ VE / BIANCO, ROSSO E / Alberto Lattuada 1972** (Lattuada'nın Nisan'da Türk Sinematek'ini ziyareti sırasında üyelere sunduğu son filmi «Kırmızı, Beyaz ve ...» günümüzde bir İtalyan hastanesini dekor olarak alan ve toplumun çeşitli katlarından insanları burada toplayarak alaycı bir eleştiriye girmek isteyen, ön plânda da kimsesiz, sakat ve sol ideolojili bir gençle, aşk denemesi trajik kapanmış ve bunun üzerine rahibe olarak kendini topluma adamış güzel bir kadının, yani «kırmızı ile beyazın» ilişkilerini anlatarak, topluma hangisinin daha yararlı olduğunu tartışmak isteyen değişik bir filimdi. Lattuada yapıtı hakkında «meseleleri daima insancıl bir platformda deşmek istedim» diyordu. «Kırmızı, Beyaz Ve ...» konusu kadar, renkli görüntülerindeki ustalık ve rahat sinema diliyle de dikkati çekmekteydi. Renkli. Oy. / Sophia Loren, Adriano Celentano, Fernando Rey, Tina Aumont.)

MODERN KLASİKLER /

— **GÜZEL MAYIS / LE JOLI MAI / Chris Marker 1963** (1960'larda Fransa'da Jean Rouch'la, Chris Marker'in öncülük ettikleri «cinéma-vérité» (sinema - gerçek) akımının bu önemli yapıtı, 1962 Mayıs'ında ,Paris'te, yönetmenin çeşitli tabakadan insanlarla konuşma yoluyla gerçekleştirdiği değişik yapıda bir filimdir Marker ve görüntü yönetmeni Pierre l'Homme, Cezayir Savaşı'ndan yeni çıkmış bir ülkenin insanlarını, yaşamları ve çeşitli konulardaki görüşleriyle seyirciye tanıtırlar. Ülkesinden sözeden bir Cezayirli, bir siyah öğrenci, ye-ye gençliği, aşırı sağ eğilimli gençlerden bir grup, üç genç kız, sendikalı bir işçi, mimar ve uzman-mühendisler, bir askerle nişanlısı; hepsi seyirciye yaşamlarını ve görüşlerini anlatırlar... Böylece «gerçek»i bir amaç değil de dinamik bir gelişim süreci içinde bir «araç» olarak gören Marker, oluşmakta olan geleceğin küçük düşünsel ayrıntılarını, tüm karşıtlıkları ve çelişmeleriyle birlikte, hatta politik yönden bilinçli bir sinemacı olarak da «alaycı» bir tavırla ortaya koymaktadır. Ayrıca açıklama verilecektir. Ayr. bkz. Filim 70, sayı 6. Oy. / Parisliler. Süresi / 110 dakika.)

— **BÜYÜK GRİ, MAVİ KUŞ / EIN GROSSER GRAUBLAUER VOGEL / Thomas Schamoni 1970** (Genç Alman Sinemasının isimlerini uluslararası çapta duyurmayı başarmış dört Schamoni kardeşinden en küçüğünün, Thomas Schamoni'nin ilginç bir filmi. Daha önce kısa filimler yapmış olan Schamoni, «Büyük Gri Mavi Kuş» adlı bu yapıtında, polisiye türde değişik bir öyküyü modern bir sinema diliyle anlatıyor; öyküsünü kendi toplumunun kimi sorunlarını ortaya koyabilecek biçimde açarak, çağdaş boyutlara ulaşarak işliyor. Filmin görüntü çalışması ve anlatım temposundaki başarısı özellikle dikkati çekiyor. Renkli. Oy. / Klaus Lemke, Lukas Amman, Umberto Orsini. Süresi / 92 dakika.)

TÜRK BELGE FİLİMLERİ

— **KARAGÖZ / 1972** (Türk «Karagöz» sanatının doğuşunu, gelişmesini, özelliklerini ve nasıl oynatıldığını anlatan renkli bir belge filmi. Türkiye ilk gösterisi.)

— **SİYAHKALEM / Sabahattin Eyüboğlu ve Mazhar Şevket İpşiroğlu 1957** (Fatih Sultan Mehmet zamanında yaşamış Osmanlı ressamı Mehmet Siyahkalem'in eserlerini inceleyen bir belge filmi.)

— **SÜRNAME / Mazhar Şevket İpşiroğlu 1959** (Osmanlı saraylarındaki sünnet düğünlerinden biri hakkında, Topkapı Sarayı'ndaki minyatürlerden derlenmiş bir belge filmi.)

CANLI RESİM FİLİMLERİ /

(Bu gösteride Polonyalı ünlü canlı-resim'ci **Jan Lenica**'nın, Ionesco'nun **«Gergedan»** öyküsünden yararlanarak yaptığı ilginç bir canlı-resim filmi; Kanadalı ünlü canlı-resim'ci **Norman McLaren**'in **«Pas de deux»** sü ve Alman canlı-resim filimleri ile başka ülkelere ait birkaç canlı-resim filminden meydana gelen bir program sunulacaktır.)

KONFERANS /

— **22 Pazartesi 18.00'de : LUCHINO VISCONTI / Onat Kutlar**

SERGİ /

— **BÜYÜLTME 2 / Ömer Pekmez ve Altan Yalçın'ın Visconti filimlerinin fotoğraflarından yaptıkları büyültmeler (15 - 30 Mayıs)**

MAYIS

2 Salı	/ 14.00 - 19.00 /	**BÜYÜK İSYAN / LA TEMPESTA** / Alberto Lattuada 1958
	/ 16.30 - 21.30 /	**TATLI HAYALLER / I DOLCI INGANNI** / Alberto Lattuada 1960
3 Çarşamba	/ 14.00 - 19.00 /	**TATLI HAYALLER / I DOLCI INGANNI** / Alberto Lattuada 1960
	/ 16.30 21.30 /	**BÜYÜK İSYAN / LA TEMPESTA** / Alberto Lattuada 1958
4 Perşembe	/Bütün seanslar/	**KAHVE İÇMEĞE BİZE BUYURUN / VENGA A PRENDERE IL CAFFE' DA NOI** / Alberto Lattuada 1970
5 Cuma	/ 14.00 - 19.00 /	**ACIMAKSIZIN / SENZA PIETA** / Alberto Lattuada 1948
	/ 16.30 - 21.30 /	**KAHVE İÇMEĞE BİZE BUYURUN / VENGA A PRENDERE IL CAFFE' DA NOI** / Alberto Lattuada 1970
6 Cumartesi	/ 14.00 - 19.00 /	**GÜZEL MAYIS / LE JOLI MAI** / Chris Marker 1963
	/ 16.30 - 21.30 /	**ACIMAKSIZIN / SENZA PIETA** / Alberto Lattuada 1948
7 Pazar	/Bütün seanslar/	**TÜRK BELGE FİLİMLERİ**
9 Salı	/Bütün seanslar/	**BÜYÜK, GRİ MAVİ KUŞ / EIN GROSSER GRAUBLAUER VOGEL** / Thomas Schamoni 1970
10 Çarşamba	/ 14.00 19.00 /	**BÜYÜK, GRİ MAVİ KUŞ/EIN GROSSER GRAUBLAUER VOGEL** / Thomas Schamoni 1970
	/ 16.30 - 21.30 /	**GÜZEL MAYIS / LE JOLI MAI** / Chris Marker 1963
11 Perşembe	/Bütün seanslar/	**CANLI RESİM FİLİMLERİ**

12 Cuma	/Bütün seanslar/	**TUTKU / OSSESSIONE** / Luchino Visconti 1942
13 Cumartesi	/ 14.00 - 19.00 /	**GÜNAHKÂR GÖNÜLLER / SENSO** / Luchino Visconti 1954
	/ 16.30 - 21.30 /	**DÜŞMAN KARDEŞLER / ROCCO E I SUOI FRATELLI** / Luchino Visconti 1960
14 Pazar	/ 14.00 - 19.00 /	**TUTKU / OSSESSIONE** / Luchino Visconti 1942
	/ 16.30 - 21.30 /	**GÜZEL MAYIS / LE JOLI MAI** / Chris Marker 1963
16 Salı	/Bütün seanslar/	**DÜŞMAN KARDEŞLER / ROCCO E I SUOI FRATELLI** / Luchino Visconti 1960
17 Çarşamba	/ 14.00 - 19.00 /	**TUTKU / OSSESSIONE** / Luchino Visconti 1942
	/ 16.30 - 21.30 /	**GÜNAHKÂR GÖNÜLLER / SENSO** / Luchino Visconti 1954
18 Perşembe	/Bütün seanslar/	**GÜZEL MAYIS / LE JOLI MAI / Chris Marker 1963**
19 Cuma	/Bütün seanslar/	**YER SARSILIYOR / LA TERRA TREMA** / Luchino Visconti 1948
20 Cumartesi	/ 14.00 - 19.00 /	**YER SARSILIYOR / LA TERRA TREMA** / Luchino Visconti 1948
	/ 16.30 - 21.30 /	**BEYAZ GECELER / LE NOTTI BIANCHE** / Luchino Visconti 1957
21 Pazar	/Bütün seanslar/	**GÜNAHKÂR GÖNÜLLER / SENSO** / Luchino Visconti 1954
22 Pazartesi	/ 18.00 /	**KONFERANS / LUCHINO VISCONTI** / Onat Kutlar
23 Salı	/ 14.00 - 19.00 /	**BEYAZ GECELER / LE NOTTI BIANCHE** / Luchino Visconti 1957
	/ 16.30 - 21.30 /	**YER SARSILIYOR / LA TERRA TREMA** / Luchino Visconti 1948

24 Çarşamba	/Bütün seanslar/	**LEOPAR / IL GATTOPARDO** / Luchino Visconti 1963
25 Perşembe	/ 14.00 - 19.00 /	**BÜYÜK AYI'NIN SOLUK YILDIZI / VAGHE STELLE DELL'ORSA** / Luchino Visconti 1965
	/ 16.30 - 21.30 /	**LEOPAR / IL GATTOPARDO** / Luchino Visconti 1963
26 Cuma	/ 14.00 19.00 /	**DÜŞMAN KARDEŞLER / ROCCO E I SUOI FRATELLI** / Luchino Visconti 1960
	/ 16.30 21.30 /	**BÜYÜK AYI'NIN SOLUK YILDIZI / VAGHE STELLE DELL'ORSA** / Luchino Visconti 1965
27 Cumartesi	/ 14.00 19.00 /	**YABANCI / LO STRANIERO** / Luchino Visconti 1967
	/ 16.30 - 21.30 /	**LEOPAR / IL GATTOPARDO** / Luchino Visconti1963
28 Pazar	/ 14.00 - 19.00 /	**YER SARSILIYOR / LA TERRA TREMA** / Luchino Visconti 1948
	/ 16.30 - 21.30 /	**YABANCI / LO STRANIERO** / Luchino Visconti 1967
30 Salı	/Bütün seanslar/	**BÜYÜK AYI'NIN SOLUK YILDIZI / VAGHE STELLE DELL'ORSA** / Luchino Visconti 1965
31 Çarşamba	/Bütün seanslar/	**BEYAZ GECELER / LE NOTTI BIANCHE** / Luchino Visconti 1957
1 HAZİRAN Perş.	/Bütün seanslar/	**YABANCI / LO STRANIERO** / Luchino Visconti 1967

Sinematek Üyeleri :

— Ticarî sinemalarda görülmesine imkân olmayan filimleri görebilirler.
— Kitaplıktan yararlanırlar.
— Açık oturumlara, konferanslara, tartışmalara katılırlar.
— Filimler veya sinemayla ilgili belgeler üzerinde araştırma yapmak isterlerse Sinematek'in kendilerine sağladığı imkânlardan yararlanırlar.
— Sinema sanatı ile ilgili bütün soruları cevaplandıran bir kurumun imkânlarına kavuşurlar.

Sinematek'e üye olmak için :

— İki vesikalık fotoğraf vererek üyelik dilekçesini doldurmak.
— Yıllık ödentiyi ödemek (bu ödenti, öğrenciler, öğretmenler ve kol işçileri için 50.00 TL., öğrenci olmayanlar için 120 TL., üye eşleri Için 60 TL. dir.) yeterlidir.

Sinematek Gösterileri :

— Pazartesi hariç hergün 14.00 - 16.30 - 19.00 - 21.30 da yapılır.

Sinematek'in Adresi :

Türk Sinematek Derneği, Sıraselviler Caddesi, No : 65 Taksim

Tel. : 49 87 43. Üyelik işlemleri 10.00 - 21.30 arasında yapılır.

Ön Kapak / Erkal Yavi

FİLİM 72 / Türk Sinematek Derneği'nin yayın organı olarak ayda bir yayınlanır / Sahibi Türk Sinematek Derneği adına Onat Kutlar / Yazı İşleri sorumlusu : Ömer Pekmez / Bu sayıyı hazırlayan : Nezih Coş / Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir, dergiyi bağlamaz / Yönetim Yeri : Türk Sinematek Derneği, Sıraselviler Caddesi, No. 65 Beyoğlu, İstanbul / Tel : 49 87 43 / P. K. 307 Beyoğlu / Dizgi ve Baskı : Lâtin Matbaası / Baskı tarihi : 30/4/1972

SAYI : 21 **3 LİRA**

FİLİM GÖSTERİLERİ

LUCHINO VISCONTI TOPLU GÖSTERİSİ /

— **TUTKU / OSSESSIONE** / 1942
— **YER SARSILIYOR / LA TERRA TREMA** / 1948
— **GÜNAHKÂR GÖNÜLLER / SENSO** / 1954
— **BEYAZ GECELER / LE NOTTI BIANCHE** / 1957
— **DÜŞMAN KARDEŞLER / ROCCO E I SUOI FRATELLI** / 1960
— **LEOPAR / IL GATTOPARDO** / 1963
— **BÜYÜK AYI'NIN SOLUK YILDIZI / VAGHE STELLE DELL'ORSA** / 1965
— **YABANCI / LO STRANIERO** / 1967

ALBERTO LATTUADA TOPLU GÖSTERİSİ /

— **ACIMAKSIZIN / SENZA PIETA** / 1948
— **BÜYÜK İSYAN / LA TEMPESTA** / 1958
— **TATLI HAYALLER / I DOLCI INGANNI** / 1960
— **KAHVE İÇMEĞE BİZE BUYURUN / VENGA A PRENDERE IL CAFFE' DA NOI** / 1970
— **BEYAZ, KIRMIZI VE ... / BIANCO, ROSSO E ...** / 1972 (Nisan'da gösterildi)

MODERN KLASİKLER /

— **GÜZEL MAYIS / LE JOLI MAI** / Chris Marker 1963
— **BÜYÜK, GRİ MAVİ KUŞ / EIN GROSSER GRAUBLAUER VOGEL** / Thomas Schamoni 1970

TÜRK BELGE FİLİMLERİ

(İstanbul Üniversitesi Filimcilik Merkezi Filimleri)
— **KARAGÖZ** / 1972 (Türkiye ilk gösterisi)
— **SİYAHKALEM** / 1959
— **SÛRNAME** / 1959

CANLI-RESİM FİLİMLERİ /

(Jan Lenica, Norman McLaren...)

KONFERANS /

— **22 Pazartesi 18.00'de : LUCHINO VISCONTI** / Onat Kutlar

SERGİ /

— **BÜYÜLTME 2** / Ömer Pekmez ve Altan Yalçın'ın Visconti filimlerinin fotoğraflarından yaptıkları büyültmeler (15 - 30 Mayıs)